

Globalna aktywność ChRL w sferze bezpieczeństwa

Marcin Przychodniak

ChRL rozbudowuje potencjał projekcji siły za granicą. Obejmuje on zmiany prawne, inwestycje w infrastrukturę wojskową w innych państwach czy współpracę z partnerami na Pacyfiku. Przykładem chińskiej aktywności w dziedzinie bezpieczeństwa są firmy ochroniarskie operujące głównie na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Działania te powinny skłonić NATO do dalszego pogłębiania współpracy, m.in. z krajami Pacyfiku, a także wzmocnić koordynację polityki UE i USA wobec państw rozwijających się.

Ochrona interesów ekonomicznych ChRL. Rozwój zdolności do projekcji siły poza granicami wynika m.in. z konieczności wzmocnienia ochrony rozległych chińskich interesów ekonomicznych. Obejmują one zarówno inwestycje bezpośrednie, jak i np. zabezpieczenie spłaty udzielonych przez ChRL kredytów. W latach 2000–2021 Chiny zainwestowały nominalnie ok. 800 mld dol. w ponad 13 tys. projektów na całym świecie (tylko w 2021 r. ChRL udzieliła ponad 40 mld dol. kredytów). Duża część państw rozwijających się, np. Sri Lanka, Zambia czy Pakistan, ma problemy ze spłatą chińskich pożyczek, na co wpływa m.in. częsta destabilizacja polityczna tych krajów. Zaangażowanie inwestycyjne podmiotów z ChRL powoduje, że chińscy robotnicy czy dyplomaci stawali się ofiarami zamachów, m.in. w Mali, Pakistanie czy Kazachstanie. Kryzysy społeczno-polityczne w niektórych państwach rozwijających się, np. Sudanie, zmuszają też chińskie władze do ewakuowania obywateli. Według oficjalnych danych w latach 2006–2016 poza granicami ChRL miało zginąć ponad 1 tys. obywateli tego państwa.

Wzmacnianie globalnej pozycji Chin. Obok ochrony interesów ekonomicznych ważnym powodem rozwoju potencjału projekcji siły jest też postępująca rywalizacja z USA, a w związku z tym potrzeba silniejszej pozycji Chin. Oficjalnie wydatki obronne mają w tym roku wynieść ponad 220 mld dol., czyli o ponad 7% więcej niż w ub.r. Wzmacnianie potencjału militarnego Chin ma uwiarygodniać współpracę w ramach [Globalnej Inicjatywy Bezpieczeństwa](#) (GIB), a także chronić inwestycje w ramach „Pasa i Szlaku”. Wpływa ponadto na wiarygodność ChRL jako państwa odpowiedzialnego na

arenie międzynarodowej, w tym gwaranta procesów pokojowych, np. w kontekście [umowy o wznowieniu relacji dyplomatycznych między Arabią Saudyjską a Iranem](#), konfliktu sudańskiego czy relacji izraelsko-palestyńskich. Oznacza też większą samodzielność Chin w procesach stabilizowania sytuacji w różnych częściach świata – w Syrii czy [Kazachstanie](#). Zwiększenie możliwości działania w sferze bezpieczeństwa ma także ułatwiać ewakuację chińskich obywateli w sytuacjach kryzysowych, a w ostateczności interwencję wojskową w obronie interesów ChRL.

Rozwój potencjału wojskowego jest istotny szczególnie w odniesieniu do GIB. Jej opis, opublikowany w lutym br. przez MSZ ChRL, odwołuje się do równości wszystkich państw, ale jednocześnie wspomina o koncepcji „niepodzielności bezpieczeństwa”, wcześniej wykorzystywanej przez Rosję jako uzasadnienie agresji na Ukrainę. Interpretacja tych postanowień pozwala więc przypuszczać, że GIB mogłaby stanowić programową podbudowę ewentualnego użycia siły przez Chiny. Przekonanie o potrzebie rozwoju potencjału projekcji siły wynika również z chińskiej diagnozy sytuacji międzynarodowej, którą uznają za niestabilną m.in. w wyniku rosyjskiej agresji na Ukrainę. Związany z tym [koniec okresu „pokoju i rozwoju”](#) dla ChRL oznacza konieczność zwiększenia wysiłków na rzecz ochrony chińskich interesów, także z użyciem instrumentów wojskowych, co podkreślił przewodniczący Xi Jinping podczas marcowej [sesji parlamentu ChRL](#).

Realizacja planów. Rozwój potencjału siłowego ChRL nie byłby możliwy bez stworzenia w ostatnich latach ram prawnych funkcjonowania sił zbrojnych i firm ochroniarskich

BIULETYN PISM

poza granicami Chin. W 2015 r. weszła w życie ustawa antyterrorystyczna, która umożliwia (po uzgodnieniu z zagranicznym partnerem) wysyłanie do innych państw chińskiego personelu zarówno z Państwowej Policji Zbrojnej (PPZ), jak i Armii Ludowo-Wyzwoleńczej (AL-W). PPZ – licząca około 1,5 mln funkcjonariuszy i porównywalna pod względem wyposażenia np. do francuskiej żandarmerii – jest formacją bezpieczeństwa wewnętrznego podległą partii i Centralnej Komisji Wojskowej, na czele której stoi przewodniczący ChRL. Jednostki PPZ były zaangażowane m.in. we współpracę antyterrorystyczną z Tadżykistanem na pograniczu afgańskim, chroniły placówki dyplomatyczne ChRL w Bagdadzie i Kabulu czy zwalczały zorganizowaną przestępczość we współpracy z Tajlandią i Kambodżą. Elementem międzynarodowego zaangażowania chińskiej policji są też zamiejscowe placówki (np. we Włoszech czy Rumunii), tworzone w większości na mocy porozumień między państwami. Czasami jednak powstawały one bez uzgodnień z władzami danego państwa, co m.in. spowodowało likwidację placówki w USA.

Ważnym narzędziem ochrony chińskich interesów, obywateli czy przedsiębiorstw za granicą są firmy ochroniarskie. Działalność tych podmiotów w Chinach została uregulowana w październiku 2009 r. (nowelizacja ustawy nastąpiła w 2022 r.). Według nowych przepisów kontrolę nad ich aktywnością sprawuje Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwa. Przyjęte regulacje prawne nie dotyczą jednak ich zagranicznego zaangażowania. W porównaniu z działającymi w Chinach kilkoma tysiącami podmiotów jedynie 20–40 operuje poza ChRL. Nie są one podległe organom państwa, jednak część z nich nieformalnie realizuje zadania zlecone przez władze. Niektóre wynajmowane są też do ochrony inwestycji, np. w Afganistanie, Republice Środkowoafrykańskiej czy Pakistanie. Większość chińskich ochroniarzy nie jest uzbrojona z uwagi na monopol państwa w dostępie do broni w ChRL. Dlatego też firmy wynajmują lokalne podmioty, których pracownicy są wyposażeni w broń palną.

Dla KPCh ważne jest też zwiększanie prawnych możliwości działania AL-W za granicą. W czerwcu 2022 r. Xi podpisał rozporządzenia regulujące zaangażowanie armii w operacje „inne niż wojna”, tj. akcje humanitarne, pomoc przy zwalczaniu skutków katastrof naturalnych, ale również wojskowe, np. z użyciem sił morskich. Dokładna treść przepisów nie została upubliczniona, ale ich uzasadnienie wskazuje na konieczność ochrony suwerenności Chin, a także bezpieczeństwa firm, obywateli, szlaków transportowych czy dostaw materiałów strategicznych. W działaniach tych ma być wykorzystane doświadczenie sił zbrojnych ChRL zdobyte

podczas misji ONZ, w których od 1980 r. wzięło udział ponad 40 tys. chińskich żołnierzy.

Trwa również rozwijanie zdolności wojskowych AL-W, w tym do działania poza granicami Chin. Dotyczy to m.in. zwiększenia liczby okrętów wojennych (do 2025 r. ma ich być ponad 400) i zdolności desantowych (zarówno rozwoju klasy Yushen, jak i zdolności współdziałania ze statkami cywilnymi w transporcie jednostek). Jedyna chińska zagraniczna baza wojskowa powstała w 2017 r. w Dżibuti. Według Pentagonu władze chińskie chcą do 2030 r. otworzyć cztery dodatkowe bazy (m.in. w ZEA i Mozambiku), a także korzystać z placówek innych państw, np. w Tadżykistanie, i z infrastruktury portowej w Kambodży i Mjanmie. Z uwagi na rywalizację z USA i ewentualną eskalację działań wobec Tajwanu szczególne znaczenie dla Chin ma basen Oceanu Spokojnego. W kwietniu 2022 r. Chiny podpisały z Wyspami Salomona umowę, która umożliwia m.in. ochronę inwestycji i obywateli ChRL oraz dopuszcza, na życzenie władz lokalnych, interwencję chińskich sił w celu zapewnienia porządku społecznego. Gwarantuje też chińskiej marynarce wojennej możliwość działań logistycznych. Choć umowa nie zakłada powstania chińskiej bazy wojskowej na Wyspach Salomona, ułatwia realizację takiego projektu w przyszłości. W maju 2022 r. propozycje podobnych porozumień składał przedstawicielom innych państw Pacyfiku ówczesny minister spraw zagranicznych ChRL Wang Yi, ale zostały one odrzucone.

Wnioski i perspektywy. Użycie siły przez Chiny stanowić będzie jednak ostateczność, a możliwość ta pozostanie zarezerwowana dla obrony strategicznych interesów. Zbyt wczesne i częste stosowanie instrumentów siłowych wpłynęłoby negatywnie na kreowany przez chińskie władze wizerunek ChRL jako państwa nastawionego na współpracę, a nie konfrontację.

Rozwój możliwości wojskowego działania Chin za granicą zwiększa wyzwania dla NATO związane m.in. ze [współpracą chińsko-rosyjską i podważaniem ładu opartego na prawie międzynarodowym](#). Potwierdza to zasadność zacieśniania współpracy Sojuszu z partnerami w [Indo-Pacyfiku](#). Szersze instrumentarium ChRL, służące m.in. operacjom na Pacyfiku (np. z wykorzystaniem infrastruktury na Wyspach Salomona), utrudni także amerykańską reakcję w sytuacji ewentualnej [eskalacji działań ChRL wobec Tajwanu](#). Może to oznaczać zwiększenie obowiązków państw europejskich w kontekście wsparcia USA, w tym zabezpieczania szlaków transportowych i stabilizacji sytuacji w Indo-Pacyfiku i w jego bliskim sąsiedztwie, a także działań wywiadowczych i w cyberprzestrzeni.